

ACC. NR. 3280

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör De tre drägarna på Trolle-Gjungby.

Det var tre drägar på Trolle-Gjungby, som en julaftron skulle göra tre "lämpel." Den
två lyckades, men den tredje misslyckades.

3280

"Skippa mölle"

(den förste drägarnas återupptrym)

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

"Skippa mölle" var en mölle i klockan av
Grolle - Djungby. Den brann ned varande julaftron,
för där var holl, som dansade tills klockan
stod i ljusen laga. Då skulle den se att
de tre drägarna var där över julnatten och
räddat kvarnen. Han tog en katt med sig.
Han lyckades.

Amen. Sagorunnerna hade även hört hur det gick
till men det hade han glömt.

Blekinge Listers hd, Mörrum s:n
Uppt. 1931

3280

flömet och pipan

Uppt. Bennie Bengtsson
Ber. Johanna Fredriksson
född 1853 i Brinkamåla

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

När Trolle-Ljungby är det en stor sten
Under den slätsade trollet före var julnatt
Dea andra drängen skulle få hornet och
pipan för dem. Han red dit och begärde
hornet och pipan av dem, och det fick han
också men på det villkoret, att han först
skulle tömma hornet. Så tog han hor-
net och lättade, att han drack. Men
han hällde innehållet över axeln, för om
han drack, så kom han i deras väld.
Han spillode snällertid lite på hästens
läd, och det var så "skarpt", att håret

sveddes bort. Sedan red han i full galopp därifrån, men där var en kvinna, som var intagen av trollen och hon sa till honom:

Rid åkern den årla
inte vägen den härla!

För över åkern, där stålbillen hade gått,
kunde trollen bara springa längs färor-
na. När han red, sprang trollen efter.
Somliga kunde ta en hel föra i ett
hopp, andra måste ta en föra i två hopp,
och andra måste ta tre hopp. Då skrek de
Enfoting, tvåfoting, trefoting spring för-
tare, spring fortare!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de kunde inte få fat i på drängen. Men när han kom hem till stallet, gick han först in med hästen och pipan. Sedan gick han ut i stallet till hästen. Men då kom frölen och lev ihjäl både honom och hästen. De säga att det ännu syns rispor i muren där hästen sparkade.

"Stoatruet."

Den bredje drägen skulle ha lekauet för "Stoatruet". Det gjorde han må, och gick upp i kyrktornet. Men då böjade Stoatruet på kyrkogården, att hoppa allt högre och högre och skrek: "Släpp sladdlen eller hoppas jag!" Då släppte drägen ner lekauet men det var ett störn, där mannet stod, och slet han av med sin kniv.

6

3280

8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Varsel om nigns död.

Om hunden lägger sig längs biljarna
i golvet och hviles, så blir det snart lik
i samma by.

3280

9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Dödsförbud.

Om det kom och slog de hårda slag
i dörren eller en vägg, så skulle snart
någon dö i huset.

Dödsvarsel vid jul.

Om de tävolar bræmelys julaftron och om de dö
räger, det är mitis ljus, och det är dits ljus och
det tredje någon annans, så kan de ta varsel
av bura ljusen brinnel. Om alla tre ljusen
brinner mer lika helsigt skall alla tre leva
till nästa jul. Men om ett av dem brinner mer
fortare än de andra, så skall den personen dö före
nästa jul. Lå skedde det när Ola dog (Meddelelskans
man). Men sedan har det inte hänt.

3280

Vädelölsvarsel.

Om det är någon, som tar halm eller
hö eller något annat och kastar in det i
ett hus med räpua, så bli det vädeledd.

3280

12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Ingrid.

Om nögeln skricker så blir det någon som
slår sig. Det kan jag själv upplevt en gång,
när jag skulle gå till tornet.

Ställa fram tjurgod.

I Holje var det en gubbe, som kunde
ställa fram tjurgod. Men både han och
den som de hade stulit för fick lämna
sig i den Andes röll; åtta eller fjorton
dagen. Om de dog under den tiden så tog
den Ande dem.

3280

Dan kloke och fiskeln.

Ola, min man, fisk en fiskel. "Den får
du ha så långt du lever," sa Sisterbo-
mannen / en blåk gubbe i Mjällby, det syd-
liga Sister/, men kanske den får hort några
dagar innan du dör. Lå gick det nånå,

13

Förgörning av mjölken.

Här var fär en häring, som de hoddde kunde
lite mer än andra. När hon gick någonstans och
köpte mjölk så misstade de kastat eld och vatten
efter henne. För om de inte gjorde det så tog
hon gräddalen av all den andra mjölken också,
om de hade där på gården.

3280

Bära bort väggloss.

Om de hade mycket "färta" (väggloss),
så skulle de taga ut på tre och
bära bort dem. Sedan skulle alla
de andra folja efter av sig själva.

15

3280

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Göttrum.

håna grötan är kold i den gryda och inte i
den span
 gud välsigne både mor och håna man

2

Overs.

Denna grötan är kold i en gryta och inte i
 en span;

Gud välsigne både mor och hennes man.

16

3280

17

Raura om gäken.

möd nö

östdor

synd sinn

västgla

Dvers. var möd,
öster död,
söder säd,
väster glädje.

3280

19

18

Brut för att dö.

Om det var någon som låg och hade
svårt för att dö, så skulle de laga under
fjäderputorna eller fjäderidynerna, som låg
under den, som skulle dö.

Den tillkommande och vinglens julaftron.

Det var en pojke i Bjärstorp som sätte två vinglar
på bordet julaftron. Där skulle han sitta vaken
och vänta på sin tillkommande, för hon skulle
under julnatten komma och skålade med honom,
men han orkade inte hålla sig vaken utan so-
mde, och när han sedan vaknade var det ens
vinglens fört.

3280

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Kärleksmedel.

För plökade de "lyktor" (pyrväppslingar),
som de lade i kaffesrump. Det var för att
de skulle bli gifta.

3280

22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Bruddfolket.

Först kunde de gåa, när de var
brudfolk, så att "manfolket" (männan)
fick lika ont som "kvinnfolket" (kvinnan)
när hon kom i barnsäng.

23

3280

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

Vid bröllopet.

Gör skulle bruden och "bräggemanen" åta varannas sked när varannas tallrik. Då skulle de alltid bli "muns".

Barnets kön.

Om en kvinna, som var med barn, kom i ett
hus, där hon inte varit, sedan hon blev på det
viset, så kunde de se efter om det skulle bli
enna gräcka eller en pojke. När hon sätts,
och sedan reste sig och skulle gå, skulle man
se efter om hon först sade fram den högra eller
vänstra foten. Sådär om fram den vänstra blev
det en gräcka, och om hon sade fram den
högra blev det en pojke.

Bleck
Mårman

Bonnie Bengtsson
1931
3280

25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

Saker i likkistan.

Om det var en som upptit mycket så
kunde de lägga ner en bräunvisflaska i
likkistan.

För kunde det även hänt att de hade
nej ne, näl och näl i en brända kom-
mas likkista. Det var för att hon inte skulle
behöva komma till gården och begära näjt
till sitt barn.

3280

26

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25

Likets förvarning.

Ju förr de lägger ut lik i kistan,
desto förr förvaras det.

Björneborg
Gästgivare
Källan
Märta 1931

3280

W.G. Anna Bengtsson
Per Johans Fredriksson
Född 1853 -

Likskårvan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Om det var barn som hade likskårvan
må skulle de ha dem runt hring
en likkista.

"Gula sjukar"

Om de knapade i "örna häsa välla" / sät
ställe där en häst välvat sig, så fingo de "de
gule frigorna" / gula sjukar). Om de gingo över en
"häsa välla", så skulle de alltid spotta. Helt
skulle de snällertid inte knappa i den utan
gå omkring.

Landskap:.....

Upptecknat av:

Härad:.....

Adress:.....

Socken:.....

Berättat av .....

Uppteckningsår:.....

Född år ..... i .....

Uppteckningen rör

Plist.

Gubben här, Sven^x, fick en förskræcklig klåda
över hela kroppen. Han hade försökt fåtts bleust.
Så en ging när han var hos klockmakaren i
Mörrum, så tolade han om det. Då sa klock-
makaren att hans pojke skulle nog kunna
bota honom, för klockmakarens pojke hade själv

* En 80-årig hos gunman Johanna Fredriksson
innboende gubbe. Upptecknarens namn.

haft blåst. Sen gick sven med pojken upp på vinden. Där klödde sven av sig spritsande niken. Sedan bläste pojken hnom över hela knappan med en liten blåg som han hade. Då gick det alldeles bort, och han kände aldrig någon kläda mer. Men det miste varu någon, som hade haft det själv, som bläste. Det den som batades fick inte tacka. De kan blåsa med de avskurna rödarna också.

⁴
"Dämmamamod."

Om de gick över kyrkogården, där något lik låg,
som var företonat så att buren lösades i lederna
så de fallit utskilda, så kunde de få "däss-
manamod". De blev matda i alla ledar och fingo-
inga knäfter. Kloka kunde "mägla" /mila, mila/
södans sjuka, så att de blev bra.

Mil mil
Mil mil

3280

33

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sätta bort handväck.

Smuliga petar med en nöb i händerna, när
de har handväck. Sedan ritter de nöbba i jorden.
Då skall de bli fria från handväckan, men om
det kommer någon och går, där nöbba är nedslucken,
så skall handväckan komma på honom.

31

Landskap: ..... Upptecknat av: .....

Härad: ..... Adress: .....

Socken: ..... Berättat av .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör

Villapaskott.

De /meddelers kaus man/ blev så friskräckligt
sjuk en gång. De miste kött och hänta honom
med skjuts påtta häns arbete. Sedan låg
han här, och det var så illa med honom.

Jag reste till honom, att jag kunde väl
få gå och hänta "slök-pälen" /Per, en gubbe,
som bodde i Ruan, gick i Norrum/, för han
brukade skjuta för "väläga-skod" och det

var säkert ingenting annat de hade fått.
 Men de sa: "Nej, det är väl inte till någon nytta", för han hittade inte på något rådande.
 Men han blev inte bättre, och till slut fick jag gi rh hänta "mila-pälsses". När Pelle kom, matte vi leda ut honom (Olof) och lägga honom på en jordfast sten. Så skulle Pelle skjuta över honom med en stor bössa, som han hade med sig. Men innan han sköt, så sae hon till Olof, att han inte fick tänka för det, för han hade inte tänkt när han fick sjukdomen. Så sa hon, att han fick ha sina plågor lika länge däröfter, som han hade haft dem innan och, om de hade skjutit över honom förrut, så hade han mistat denna fortare.

Skriv endast på denna sida!

3280

Böta lyte.

Om modern böts att lyte på att barn, då
på int' barnet se hemme, sedan han är
död eller höra nå kyrkklockans ringa
för hemme, ty då kommer lyten igen.

37
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

3280

38

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utsat.

Mot utsat kan man använda torrade
blåbär.

Stärkelse i röda är också mycket bra
mot utsat.

35

Hur!

3280

39

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Förhörning av grisen.

Vad gick hans bror / Lis Erik, en gubbe i
Brinkamila / kommer till det "gimasti" / trivselstället,
säger de att han sprötar där, sen säger de att
den grisens aldrig tuvor mer.

36

Bjällunge
Kyrka
Malmö
Mär. 8. 1931

3280 *Ulf Olavi Sandström* ⁵⁷⁰

Söder.

Pbr. Götares Fredriksson
- född 1853 -

Böner skulle de alltid sätta på Bedadagen.
Bedadagen var "höradé". Då skulle de så
"hösn" (hören, linet).

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

37

"Rompedret"

Här de slaktade förr i tiden, så brukade de locka småpojksarna till att gå till granngården och lämna "rompedret". Något "rompedret" existerade naturligtvis inte, men i granngården, såde de att de inte hade något men gå till nästa gärd, där har de etc. likadant såde de i nästa gärd o.s.v., tills antingen barnkötiga mäniskor uppdrog bedrägeriet eller den utskickade flötnade.

3280

42

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Gredje torsdau i Tor."

"Gredje torsdau i Tor" fick de aldrig ha hittat
förr i tiden. Om de inte hade det, så
slapp de alla flugor och loppar.

Blekinge
Västervik
Mjällby
Jönköping
Åtvidaberg
1931

Yngve Blomqvist, Borgholm
Ber. Johann Fredriksson
Jöld Berg i Härnösand

39

Midsommarkräftor.

Midsommarkräftor plockade de alltid före
på midsommarnatten. De kunde plocka alla
sorters växter. Sedan hängdes kräftorna upp
på vinden och torkades. De användes sedan
till att röka folk och kreatur med, när de
blevo sjuka.

Blekinge
Tister
Mössor
Mjölk 1931

3280

Fr. Lennie Bengtsson
Ses. Anna Fredriksson
Född 1853

Moran och Väpnudagen. i Grönbacka

När jag var liten, så brukade gamla gubbar
och kisingar lura oss barn till att ligga vaka
på kvällen på "försolän" (Väpnudagen). De ville,
att vi skulle vara vaka och se när hästen
kom med gus.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

41

3286

45

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ambet.

Om de heller vatten i den som blir am-
biten, så skall armen få lika ont av
det som den som blir biten.

42

3280

46

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

43

Om skinn.

bösa gän (omskinn) tog de alltid
vara på före. Dåm band de omma om-
betet ifall någon blev sambetea.

3280

-42

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

44

Beta av vessla.

Om någon blev biten av en
vessla, så var den första hjälpen
att binda ett skinn av en vessla
omkring det bitna stället.

3280

48

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

45

Åskan har skjutit bort det.

För i tiden fanns det så mycket otyg både
kull och skogsmor och mycket annat, men nu
har åskan "skåt" /skjutit/ bort /bit/ alltsam-
maus.

3280

49

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

46

Hämma inte gökken.

För sade de till barnen, att de inte fick
hämma gökken, ty dö kom gökens tunga att
blöda.